

FAQ - Projectsubsidies Natuur 2023

De rechtsgrond en het wettelijk kader voor de projectoproep is het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 28 oktober 2017).

1. Kan om het even wie een aanvraag voor een projectsubsidie natuur indienen, en wie vult de aanvraag in?

Elke natuurlijke persoon (particulier), privaatrechtelijke rechtspersoon (bijvoorbeeld een vzw of een bedrijf) of lokaal bestuur (gemeente, provincie, OCMW, kerkfabriek, watering of polder) kan een subsidie aanvragen.

LET WEL: de aanvrager (= begunstigde) moet de beheerder zijn, of de gevolmachtigde. Indien je als aanvrager ook niet tegelijk de eigenaar bent, is de toestemming van de eigenaar(s) eveneens op te nemen in een volmacht (tenzij er een schriftelijke beheer/gebruiksovereenkomst is die de aanvrager dezelfde rechten toekent).

2. Hoe dien ik een aanvraag in?

Ga naar <https://www.natura2000.vlaanderen.be/projectsubsidies-natuur> en volg daar de link die naar het digitaal platform leidt waarop je terecht kan voor de hele indieningsprocedure inclusief het voorleggen van je projectidee. De nodige bijlages kan je ook via het platform opladen.

Om je een idee te geven van de stappen bij de aanvraag in het digitaal platform, kan je de download 'draaiboek aanvraag digitaal platform' raadplegen. Deze bevat printscreens van de stappen die je doorloopt tijdens de online aanvraag.

Tot je beslist over te gaan tot indiening (indieningstermijn, zie projectvoorwaarden) kan je ook altijd contact opnemen met het aanspreekpunt bij het Agentschap voor Natuur en Bos, die je kan begeleiden en wegwijs maken. De indieningstermijn en de contactpersonen zijn opgenomen in de projectvoorwaarden.

3. Hoe bereid ik mijn projectidee best al voor, voordat ik dit voorleg?

Behalve het uitstippelen van je projectdoelen (zie projectvoorwaarden), schenk je best ook al aandacht aan volgende zaken: eventuele vergunningsplicht voor de maatregelen, de eigendoms- en beheersituatie en de daaraan verbonden engagementen (volmacht), een eerste kostenraming (aan de hand van recente voorbeelden en vergelijkingspunten, vrijblijvende offertes). Zijn er eventueel omgevingsfactoren die duidelijk impact kunnen hebben op het projectgebied en de voorziene maatregelen (bijvoorbeeld een lozingspunt), zijn er relevante andere bestaande adviezen.

Je kan contact opnemen met de Natuur en Bos-aanspreekpunten (zie projectvoorwaarden), maar ook rekenen op verdere begeleiding nadat je je projectidee voorgelegd hebt via het digitale platform dat je gebruikt voor de indienprocedure.

4. Welke documenten moet ik minimaal indienen zodat de aanvraag ontvankelijk is?

Via de indienprocedure (vanaf projectidee) binnen het digitale platform word je hierin begeleid, de aanduiding op kaart is er bijvoorbeeld een onderdeel van. Verder kan nog een meer gedetailleerd inrichtingsplan of -schets nodig zijn, afhankelijk van het type inrichting dat je voorziet en de complexiteit/techniciteit ervan. Een volmacht (zie vraag 2) is ook vaak nodig, verzamel de nodige akkoorden en handtekeningen op voorhand (een model van volmacht is beschikbaar). Ook reeds beschikbare vergunningen of andere adviezen, een beheer/gebruiksovereenkomst indien relevant, kunnen nuttig zijn.

5. Is een natuurbeheerplan altijd verplicht? Wat met bijvoorbeeld een vleermuiskelder op private eigendom?

Om de duurzaamheid van de projectrealisaties op lokaal en op Vlaams niveau (bijvoorbeeld instandhoudingsdoelstellingen) te garanderen, wordt de opmaak van een natuurbeheerplan van minstens type 2 binnen de 3 jaar steeds als voorwaarde gesteld.

Als de projectsubsidie uitsluitend gevraagd wordt voor punt- of lijnvormige elementen op het terrein, is het niet altijd duidelijk voor welk terrein er dan een natuurbeheerplan moet opgesteld worden: alleen voor de punt- of lijnvormige elementen of ook voor het omliggende terrein. De aanvrager mag in principe zelf kiezen. Stel jezelf enkele kritische vragen om zelf te beslissen, bijvoorbeeld:

- Is er al een bestaand (natuur)beheerplan?
- Is er nood om een integrale visie uit te werken, rekening houdend met omliggende domeinen?
- Welke subsidies zijn er mogelijk?
- Leidt het natuurbeheerplan tot vrijstellingen van vergunningsplicht of zijn er andere voordelen?

Betreft het een meer kleinschalig soortgericht project voor een soort die gevat is door een soortbeschermingsprogramma? Overweeg dan of een Projectsubsidie Soorten een antwoord kan bieden. Kijk voor meer info op <https://www.natuurenbos.be/projectsubsidies-soorten>

Contacteer vanaf de opmaak van een 'verkenningnota' Natuur en Bos:

<https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/natuurbeheer/beheerplan/contacten>

Alle info staat op: <https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/natuurbeheer/natuurbeheerplan/het-nieuwe-natuurbeheerplan-geldig-van-28102017-3>

6. De geplande inrichting is op een perceel dat in erkend natuureservaat ligt. Kan ik als eigenaar zelf een projectsubsidie natuur aanvragen?

De indiener moet steeds een beheerder zijn, of een gevolmachtigde. Enkel als je als eigenaar dus een volmacht zou krijgen van de beheerder, kan je een projectsubsidie aanvragen.

Beheerders van erkende reservaten kunnen voor inrichtingswerken op erkende percelen ofwel een projectsubsidie natuur aanvragen ofwel de subsidiëring aanvragen in toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuureservaten en van terreinbeherende verenigingen en houdende toekenning van subsidies. Deze laatste optie geldt als overgangsregeling nog maximum tot en met 2023, ofwel 6 jaar gerekend vanaf 28/10/2017.

7. Kan ik ook IHD realiseren binnen een project buiten speciale beschermingszones(SBZ)?

Dat kan, voor zover het dan leefgebied van een Europees te beschermen soort betreft ofwel actueel boshabitat mits het ligt in boscomplexen die tot een zogenaamde 'gunstige staat van instandhouding' (GSVI) kunnen komen.

8. Komen er naast IHD nog zaken in aanmerkingen?

- a. Dat kan, als het project zich richt op het ontwikkelen van een hogere natuurkwaliteit. In elk geval moeten de maatregelen op deze percelen dan al opgenomen zijn in een bestaand beheerplan (dat later nog omgevormd zal moeten worden indien het geen natuurbeheerplan nieuwe stijl is).

b. Nattenatuurprojecten

Projecten die natte natuur realiseren of herstellen, kunnen zowel in functie van IHD als in functie van een hogere natuurkwaliteit ingediend worden. Ze beantwoorden daardoor ook aan die respectievelijke voorwaarden. Het gaat om herstel van de oorspronkelijke/natuurlijke kenmerken van wetlands (moerassen, broekbossen, natte graslanden, slikken en schorren en veengebieden); herstel van het hydrologisch functioneren van wetland; aanleg van nieuwe wetlands waarbij waterconservering en natuurontwikkeling gecombineerd worden.

Ook deze projecten worden geëvalueerd en gequoteerd volgens de criteria vermeld in de projectvoorwaarden.

9. Waar vind ik info over Europees te beschermen soorten?

Hiermee bedoelen we soorten van bijlage II en IV van de habitatrichtlijn en de soorten van bijlage I (broedvogels) en IV (trekvogels en overwinteraars) van de vogelrichtlijn.

Meer info kan je vinden op:

http://www.ecopedia.be/europees_beschermde_natuur/soorten

<http://www.ecopedia.be/natura2000/soortenbijlage4>

<http://www.ecopedia.be/natura2000/vogelrichtlijn>

10. Wat zijn habitattypische soorten? En Vlaamse prioritaire soorten?

Een habitattypische soort (flora of fauna) is een term die aangeeft dat een soort gebruikt wordt bij het beoordelen van de staat van instandhouding van een Natura 2000-habitat.

Het voorkomen van een gezonde populatie wordt bekeken op gewestelijk niveau. Op lokaal niveau wordt natuurlijk wel rekening gehouden met deze soorten.

Meer info en soortenlijsten: <https://www.ecopedia.be/encyclopedie/habitattypische-soort>

Een zogenaamde 'Vlaamse prioritaire soort' is een soort die voorkomt op de Europese Rode lijsten en waarvoor door hun toestand en trend geldt dat Vlaanderen internationale verantwoordelijkheid heeft voor deze soorten gelijkaardig aan Natura 2000-soorten.

Het zijn de soorten die opgelijst zijn in bijlage 8 van het Vlaamse Natura 2000-programma.

https://www.natuurenbos.be/sites/default/files/vlaams_natura_2000-programma_bijlagen.pdf

11. Waar kan ik de soortenbeschermingsprogramma's vinden?

Meer info kan je vinden op <https://www.natuurenbos.be/SBP>

12. Komt exotenbestrijding in aanmerking ?

Exotenbestrijding (info (<https://www.ecopedia.be/pagina/exoten>)) kan enkel als:

- het onderdeel is van een ruimer inrichtingsproject, waarbij er voor de meest effectieve aanpak gekozen wordt
- en waarbij de bestrijding zowel een essentiële stap is voor het in de lokaal goede staat van instandhouding brengen van het habitat
- en ook leidt tot een permanente oplossing voor het projectgebied

Voor zover relevant voor het projectgebied wordt dan in eerste instantie gefocust op de lijst van voor de Europese Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten.

13. Ik wil een lozingsknelpunt of een erosieknelpunt oplossen (milieudrukken). Kan ik dit als maatregel indienen binnen een projectsubsidie natuur?

Het remediëren van milieudrukken (waterkwaliteit, erosie) wordt niet opgevangen binnen de projectsubsidies natuur. Verdere info, ondersteuning of subsidie voor het oplossen van waterkwaliteits- (lozingspunten, Individuele Behandeling Afvalwater, kortweg IBA) of erosieknelpunten kunnen bevestigd worden bij respectievelijk VMM en de afdeling ALBON van

het departement Omgeving.

<https://www.lne.be/afdeling-land-en-bodembescherming-ondergrond-natuurlijke-rijdommen-1>

<https://www.vmm.be/water/riolering/timing-en-subsidies/subsidies>

14. Wanneer mogen de werken starten?

De werken waarvoor subsidie wordt gevraagd, mogen nog niet in uitvoering zijn voordat de goedkeuring werd ontvangen. Bij het uitwerken van een projectidee hou je hier dus rekening mee in de timing/planning.

15. Wat als de maatregelen die ik plan, ook uit andere regelgeving en/of verplichtingen volgen?

Als het gaat over verplichtingen zoals bijvoorbeeld opgelegde voorwaarden in het kader van een afgeleverde vergunning, een compensatieplicht in geval van ontbossing, een herstelplicht op basis van een proces-verbaal,... dan kan geen projectsubsidie natuur aangevraagd worden.

Andere beperkingen of zaken die onder voorbehoud in aanmerking kunnen komen, zijn beschreven onder de instapvoorwaarden in de projectvoorwaarden zelf.

16. Mijn project voorziet afgraving(en) met (omvangrijk) grondverzet. Zijn er zaken waar ik extra rekening moet mee houden?

Voorafgaand aan de indiening van je projectsubsidieaanvraag raadpleeg je

<https://www.ovam.be/begrippen-grondverzet> en <https://www.ovam.be/wanneer-is-technisch-verslag-verplicht> om te zien of en aan welke voorwaarden van de grondverzetsregeling (OVAM)

je moet voldoen. Op het basisprincipe dat bepaalt dat er een technisch verslag nodig is vanaf een grondverzet van 250 m³, bestaan ook uitzonderingen.

Indien je project grondverzet voorziet waarvoor zo'n technisch verslag vereist is, zorg je er voor dat minstens al resultaten van een bemonstering (als basis voor het technische verslag) door een erkend bodemsaneringsdeskundige beschikbaar zijn tijdens de evaluatiefase, zoals voorzien in de procedure van de projectoproep.

17. Kan ik voor de restfinanciering van het project cumuleren met andere subsidies? Wat met LIFE?

Cumulatie met subsidies vermeld in een andere wet of een ander reglement is mogelijk tenzij die andere wet of dat ander reglement dit verbiedt. De totale gecumuleerde subsidies kunnen natuurlijk niet meer bedragen dan de totale kostprijs van de uitgevoerde inrichtingsmaatregelen. Als dit wel het geval is, zal de projectsubsidie natuur pro rata bijgesteld worden. In de subsidieaanvraag vermeld je uitdrukkelijk of er beroep gedaan werd/zal worden op andere subsidies en om welk bedrag het gaat.

Voor LIFE-projecten wordt in Hoofdstuk 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 een subsidie voorzien voor de aanvraag van de LIFE-restfinanciering. Er kan hiervoor dus geen projectsubsidie natuur meer aangevraagd worden.

18. Wat komt in aanmerking als kost voor overhead/voorbereiding en begeleiding?

Er wordt onderscheid gemaakt in gewone overhead/voorbereiding en begeleiding en kosten voor (wettelijke) verplichtingen die door de aard van een werk als onderdeel van het project door een regelgeving of formele procedure verplicht worden (bijvoorbeeld archeologienota of opmaak technisch verslag in kader van de grondverzetregeling).

Voor de gewone overhead/voorbereiding en begeleiding geldt: aan de totale voor subsidiëring weerhouden geplande of gerapporteerde inrichtingskosten, verminderd met de eventuele inkomsten van de uitvoering van het gesubsidieerde werk (met uitzondering van de inkomsten ten gevolge van de verkoop van het gekapt hout) kan maximaal 10 % besteed worden als overhead voor de voorbereiding en begeleiding van de werken, met een maximumbedrag van 35.000 euro incl. BTW. Overheadkosten voor voorbereiding en begeleiding zijn aantoonbare kosten die rechtstreeks verbonden zijn aan het project en die nodig zijn voor de goede uitvoering

ervan, zoals personeelskosten (bijvoorbeeld projectcoördinatie en werfcoördinatie of opmaak van het administratieve dossier), opmeting van het terrein (landmeter), opmaak van ontwerp/inrichtingsplannen, of ook niet wettelijk verplichte studies en onderzoek zoals een detailstudie/onderzoek na voorafgaande algemene haalbaarheidsstudie, ...

De kosten die, zoals hierboven vermeld, voor (wettelijke) verplichtingen zijn door de aard van een werk, kunnen onder een specifieke noemer zo worden ingediend als afzonderlijke projectkost en dus ook gesubsidieerd worden zoals de overige werken.

19. Wordt de inzet van eigen personeel en eigen materiaal gesubsidieerd?

De subsidie wordt uitbetaald op basis van facturen. De werken (inclusief levering van materialen) moeten dus uitbesteed worden om in aanmerking te komen. Sommige personeelskosten kunnen wel deels onder overheadkosten voor voorbereiding en begeleiding vallen (zie vraag 18).

20. Welke bewijsstukken moet ik bij de rapportering voegen met betrekking tot de wet op de overheidsopdrachten?

De aanvrager die gehouden is aan de wet op de overheidsopdrachten, voegt bij de rapportering volgende documenten toe (of houdt deze ter beschikking en meldt dit in de rapportering): bestek, publicatie, PV van opening, offertes, gunningsverslag, uitvoeringsverslag met meetstaat, PV van oplevering, verslag van boetes en straffen en eventuele andere relevante stukken.

De aanvrager die niet gehouden is aan de wet op de overheidsopdrachten, rapporteert of er minimaal 3 offertes werden aangevraagd.

21. Komt aanplanten en bebossen in aanmerking, als onderdeel van een project?

Plantgoed kan betoelaagd worden, mits er verder geen overlap ontstaat met de subsidie-instrumenten voor bebossing en herbebossing. Het is dan ook belangrijk om na te gaan om welke oppervlaktes het dus gaat, en vanaf wanneer een subsidie voor bebossing of herbebossing verkregen kan worden.

Meer info vind je ook op <https://www.natuurenbos.be/subsidies>

22. Wat houdt de cofinanciering door PDPO in en zijn er extra voorwaarden?

De subsidie die wordt toegekend, kan voor sommige geslaagde projecten voor 50 % gefinancierd worden met PDPO-middelen indien het project hiervoor in aanmerking komt. Behalve een akkoordverklaring bij de aanvraag, hoeft je hiervoor verder niets te ondernemen. Om te weten of er al dan niet PDPO-cofinanciering is voor het project, raadpleeg je het ministerieel besluit waarin de subsidie werd toegekend. Een aantal gegevens met betrekking tot de uitbetaalde steun wordt ook bekend gemaakt op de website www.belpa.be (conform art.111 van verordening EG nr 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 dec.2013). Vanuit PDPO worden een aantal communicatieverplichtingen opgelegd, die dus ook van toepassing zijn op de projectsubsidies natuur. Meer info vind je in de projectvoorwaarden, en via <http://lv.vlaanderen.be/nl/landbouwbeleid/plattelandsontwikkeling/communicatieverplichtingen-begunstigden>

23. Wat zijn de minimale communicatieverplichtingen?

Behalve eventuele bijkomende PDPO-communicatieverplichtingen (zie vraag 20), zijn er basisverplichtingen rond communicatie opgenomen in de projectoproep (zie 3.2 van de projectvoorwaarden). Zo moeten de resultaten van het project minimaal gecommuniceerd worden aan omwonenden en/of sectorcollega's. Daarbij wordt minstens 1 terreinbezoek georganiseerd over de doelstellingen voor het gebied, de maatregelen en de link naar Natura 2000. Daarnaast wordt een pers- of communicatietekst gevraagd voor gebruik via nieuwsbrief en/of website. Alle extra inspanningen voor communicatie kan de beoordeling van het luik communicatie in het project gunstig beïnvloeden.

24. Bestaan er nog andere subsidies als mijn project niet in aanmerking komt of niet weerhouden wordt?

De meest recente info over andere subsidies vind je terug op <https://www.natuurenbos.be/subsidies>

Verken ook subsidiemogelijkheden buiten Natuur en Bos: LIFE, VMM (vb IBA's), de afdeling ALBON van het departement LNE (bijvoorbeeld erosie maatregelen), departement landbouw en visserij (bijvoorbeeld niet-productieve investeringen zoals poelen, houtkanten, erosiedammen, kleinschalige regeling hydrologie), VLM (bijvoorbeeld beheerovereenkomsten, projectoproep omgevingskwaliteit, LEADER).

Meer info via <http://www.ruraalnetwerk.be/pdpo-iii>.

25. Waar kan ik zelf meer info vinden over IHD (G-IHD en S-IHD besluiten en rapporten, managementplannen Natura 2000,...)?

Deze info kan je terugvinden op <https://www.natura2000.vlaanderen.be/publicaties> en op <https://www.natura2000.vlaanderen.be/beleid-vlaanderen>

26. Wat betekent 'staat van instandhouding' en LSVI? Waar kan ik beoordelingscriteria terugvinden?

Met een "staat van instandhouding" van een lokale habitat wordt verwezen naar een toestand waarvan kan verwacht worden dat de habitat langdurig kan blijven bestaan zonder of met regulier (dus niet remediërend) beheer.

LSVI staat voor 'lokale staat van instandhouding'. Op <https://www.ecopedia.be/encyclopedie/lsvi> kan je bij 'publicaties' de criteria terugvinden voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrictlijnsorten.

27. Wat is de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) en waar vind ik nuttige info?

Het kader en de algemene info vind je terug op <https://natura2000.vlaanderen.be/pas>

De links naar de 'overschrijdingskaart' en de 'generieke PAS-herstelmaatregelen' vind je in de andere download 'nuttige links en documentatie'.

OPMERKING: De verhoogde subsidie in geval van PAS-relevantie kan slechts eenmalig binnen een beheerplanperiode (24 jaar) toegekend worden.

28. Wat als ik tijdens de uitvoering van het project op onvoorziene omstandigheden bots?

Elke onvoorziene omstandigheid die de planning en de uitvoering van het goedgekeurde project kan wijzigen, meld je in elk geval zo snel mogelijk.

Slechts in uitzonderlijke gevallen en met grondige motivatie kunnen de voorziene werken en de uitvoeringstermijn nog worden aangepast tijdens de uitvoeringsfase.

Je neemt in dat geval eerst contact op met het (regionale) aanspreekpunt bij Natuur en Bos (zie projectvoorwaarden) voor het project. Als een wijziging van het project effectief aan de orde is, zal je moeten overgaan tot het schriftelijk indienen van een aanvraag tot wijziging, gericht aan de entiteit AVES van Natuur en Bos in Brussel.

29. Kan ik een ontbossing uitvoeren zonder bos te moeten compenseren?

Enkel voor een ontbossing in functie van vastgestelde IHD voor speciale beschermingszones (SBZ) of Europees beschermde soorten, die ook opgenomen is in een **goedgekeurd** natuurbeheerplan voor een bos, bos- of natuurreservaat, is géén compensatieplicht nodig of ontheffing van het verbod op ontbossing. Een omgevingsvergunning blijft wel nodig, met als uitzondering de natuurreservaten die vrijgesteld zijn van de ontbossingsregeling uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (zie art. 47 Bosdecreet).

Voor alle andere ontbossingen geldt dus sowieso een compensatieplicht, en de verplichting tot aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning met eventueel voorafgaand een ontheffing

van het verbod tot ontbossen (Vlaamse Code Ruimtelijke Ordening, zie art. 47 Bosdecreet). Meer info hierover op <https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/vergunningen/ontbossing-en-compensatie>

30. Kan ik (voorbereidend) studiewerk of wetenschappelijk onderzoek indienen binnen de projectoproep natuur?

Aangezien de projectoproep zich maximaal richt op terreinrealisaties, komen studies of onderzoek slechts gedeeltelijk in aanmerking, onder overhead als kosten voor voorbereiding en begeleiding, bijvoorbeeld een detailstudie/onderzoek na voorafgaande algemene haalbaarheidsstudie.

Sommige verplichtingen volgend uit regelgeving en formele procedures, zoals archeologienota of kosten voor opmaak van een technisch verslag grondverzet, kunnen in aanmerking komen als projectkost. Zie vraag 18.